

МАЛКАТА ЕЛГА

Превод от руски: Ангел Каралийчев, Вела Каралийчева, 1956

chitanka.info

Това се случило много отдавна. Толкова отдавна, че и най-старият уде не го помни. Неговият дядо му го разправил. А на дядото го разказал баща му. Много отдавна станало това.

Жената на ловеца Солдига умряла и му оставила дъщеричка на име Елга.

Солдига погребал жена си, потъгувал, потъгувал и се оженил за втори път. Взел си жена от рода Пунинга. И заживели те тримата: Солдига, жена му Пунинга и дъщеричката му Елга.

Солдига много обичал дъщеря си. Правел ѝ разни играчки: люлчица, чашки от брезова кора и чукало с бухалка за мачкане на кожи. Такива играчки той правел, за да свиква Елга с женската работа.

А малката Елга молела баща си:

— Направи ми нарта — малка шейничка, лък, стрели и копие.

Като чула това, Пунинга казала:

— Защо ти са момчешки играчки?

Елга отвърнала:

— Като порасна, ще помагам на баща си в лова.

— Само туй липсваше! — рекла Пунинга. — Това не е женска работа.

Погледнал Солдига дъщеричката си и разбрал, че тя ще стане смела. Направил ѝ играчки: малка шейна, лъкче-самострел, копие, изрязал от дърво малък елен и хамут за впрегатни кучета.

Пунинга видяла, че мъжът ѝ не я послушал и намразила Елга. Захванала да я оскърбява, когато баща ѝ отивал на лов. Елга търпяла и не се оплаквала на баща си от мащехата, за да не го огорчава.

Така живеели...

И ето че веднъж Солдига срещнал в тайгата дива свиня. Дълго я гонил. Съвсем я прогонил. Дивата свиня избягала в гъсталака и легнала.

Минал оттам амба — тигърът. Той бил гладен. Подушил свинята и се хвърлил да я разкъса! Солдига не видял добре кой мърдука там и метнал копието си в гъсталака. Копието пронизало свинята и засегнало тигъра.

Тигърът побеснял и се нахвърлил върху Солдига. Ловецът почнал да говори на тигъра, че не искал да убие него, а целял свинята, но амба не вземал от дума и го разкъсал на парчета.

Познал амба вкуса на човешката кръв. Започнал да обикаля стана. Другите ловци — роднините на Солдига — излезли на пътеката му, замолили го да не ги закача, да иде на други места, но амба не ги послушал. Пристигал нощем и отмъквал свине, елени и кученца. Отмъквал и малки деца. Какво по-лошо от това?...

Като починал бащата — животът на Елга станал съвсем лош. Пунинга я намразила. Започнала да разсипва девойката с работа. Елга ходела за вода, миела хлебно зърно за каша, соляла риба, сушела юкола за кученцата, мачкала кожи, шиела халати за мащехата, мъкнела храсти от тайгата. А Пунинга по цели дни лежала на одъра, ядяла, спяла, пушела лулата си, нищо не вършела сама, крещяла на Елга: „Туй подай, момиче, онуй подай!“

Елга знаела, че по-старите трябва да се слушат и правела всичко, каквото ѝ заръчвала мащехата. Много тежко ѝ било. Но девойката търпяла. Сама се утешавала:

— Като порасна, ще оставя мащеха си. Ще живея сама. Ще правя лов.

Елга не се разделяла от копието си, защото баща ѝ го бил направил. Тя много обичала баща си.

Където и да отиде, носела копието със себе си.

Веднъж мащехата изпратила Елга да одере брезова кора, за да направи нови чашки.

Девойката отишла в тайгата, намерила хубава бреза, направила два нареза и захванала да дере кората. Изведнъж чува — някой я пита с груб глас:

— Ей, какво правиш тук, момиче? Чия си ти?

Елга се обърнала и видяла амба — тигъра. Ловът му отдавна пресекнал. Хълбоците му хлътнали от глад, амба бил много сърдит. Но Елга не се изплашила от тигъра. Тя отвърнала:

— Аз съм дъщеря на Солдига. А ти какво искаш?

Тигърът изръмжал:

— Аз разкъсах Солдига... сега ще изям и тебе!

Елга викнала на тигъра:

— Махай се оттук, разбойнико!

Тигърът се хвърлил към Елга, но тя се покатерила на брезата. Брезата се навела и я потулила. Тигърът с всички сили ударил главата си в брезата и я счупил.

Елга замахнала към него с копието си:

— Върви си, разбойнико, иначе ще си изпатиш!

Амба така заревал, че от дърветата се посипали листа. Пак подскочил. Тогава две брези плътно се приближили една до друга и го притиснали. Амба заседнал — не можел да се измъкне. Колкото и да се блъскал — не можел да се освободи от капана, толкова здраво го притиснали брезите. Елга хвърлила копието си в него. Копието влязло в едното око на тигъра и излязло през другото. Елга ослепила амба. Той издъхнал.

Отсякла Елга шарената тигрова опашка, сложила я в чантата си и поела към стана.

Гледа — хората събират вещите си във вързопи и разглобяват жилищата си. Наканили се да се преселят на друго място, боят се от тигъра. Елга попитала:

— Къде отивате? Амба няма да дойде вече!

— Какво знаеш ти, девойко — промълвил най-старият уде. — Където тигърът е дошъл веднъж, там ще дойде и втори път. И ние няма да се отървем от смъртта!

Извадила Елга от чантата шарената тигрова опашка и я показала на старците.

— Аз пък ви казвам, че амба няма да дойде вече тук. Ето, аз отсякох опашката на амба.

Изплашили се хората:

— Какво си направила, девойко! — завикали те. — Амба не бива да се убива. Сега неговият дух ще идва нощем в стана и всички ни ще погуби! Тайгата ще обхване нашия стан, всичките пътечки ще обраснат с трева. Блатото ще покрие това място.

Елга казала:

— Аз познавам ловния закон. Два пъти помолих амба да си иде. Той не ме послуша.

— Е, тогава — друга работа — рекли старците. — Амба сам си е виновен!

И удете не се преселили. Взели да хвалят девойката.

Обидно станало на Пунинга, дето не хвалят нея. Съвсем се разсърдила на Елга. Каквото и да направи девойката, все не може да угоди на Пунинга. Щом измиела хлебното зърно и почнела да вари

каша, мащехата се приближавала, хвърляла зърното и я карала пак да го мие. Изведе ли Елга халат — мащехата не го харесвала.

— Какво си направила, ръцете си си оставила! — казвала тя. — Така ли се везе? Разпори всичко и го направи отново. Но по-хубаво, по-ярко, по-особено!

Блъскала се, блъскала се Елга над един халат, а мащехата все не го харесвала.

Крещяла Пунинга, карала се. Заплакала Елга, излязла от къщи, отишла на брега на реката и седнала там, където растели папратите. Седнала и заплакала. Зашумели папратите и се раздвижили.

Една папрат склонила към Елга завитото си пипалце и запитала:

— Защо плачеш, момиче?

Елга разказала колко е тежък животът ѝ. Папратта я помилвала по лицето с мъхнатите си листа и рекла:

— Не плачи, момиче, на тази мъка е лесно да се помогне! Ние ще ти помогнем.

И папратта почнала да вика всички цветя и треви, за да помогнат на Елга. Всякакви треви и цветя се протегнали към халата. Легнали върху него, завъртели се на разни страни. И върху халата се получила такава хубава шарка, каквата Елга никога не била виждала.

И папратта събрала всичките сълзи на Елга, поръсила с тях халата и цялата тази шарка останала върху халата.

Като свършила тая работа, тя рекла на Елга:

— Жално ми е за тебе, Елга. Мащехата много те обижда, ти толкова плачеш, че напои със сълзите си тук цялата земя и тук, върху твоите сълзи израснахме и ние. Ето, помогнахме ти, с каквото можахме...

Понесла Елга халата към стана.

Там живеели много добри везачки. Но като видели шарките на Елгиния халат, отворили уста от завист и учудване и така си останали, додето не дошли ловците от тайгата. Такъв халат никога не е имало!

А Пунинга още повече се разсърдила на Елга.

— Искам халат, извезан с еленова козина! — рекла тя.

А било през лятото. По това време козината на елените е къса. Откъде да вземе дълга козина за везмо?

Походила Елга из стана, поискала от съседите, но никой не можел да ѝ помогне.

Седнала Елга и пак заплакала. Захванала да подрежда играчките си, спомнила си топлите бащини думи и сълзите ѝ още по-силно рукнали.

Изведнъж еленът-играчка, която бащата направил за Елга, рекъл на девойката:

— Не плачи, стопанке, на тази мъка може да се помогне!

Отърсил се еленът. Тропнал с малките си крачета върху пода и почнал да расте. Расъл, расъл — голям порасъл. Обрасъл с гъста, бяла, зимна козина. Хвърлил козината от себе си. И пак станал малък.

Елга направила нов халат. Целите си ръце избола в козината. Но пак не угодила на майка си.

Пунинга рекла:

— Туй не го правиш ти. Някой ти помага... Само че всичко това е залудо. Ти няма да извезеш халата тъй, както аз умея. Аз сама ще си извежа халат, тогава ще видиш как трябва да се работи! Тичай в стана при река Анюй. Там живее баба ми. Помоли я да ти даде моята игличка. Но гледай да се върнеш до заранта!

А до стана на река Анюй било далече — няколко дена път.

Какво да прави? Елга отново затъгувала. Подрежда тя играчките, спомня си топлите бащини думи. Изведнъж чува глас:

— Не скърби, малка стопанке, та ние за какво сме?

Огледала се. А пред нея стоял цял впряг от кученца. Дванадесет кученца, едно от друго по-хубави! Въртят пухкавите си опашчици. Потропват с тънките си крачета. Козинката им бяла, очичките — жълти, нослетата — черни. Зачудила се Елга.

— Откъде сте вие? — запитала тя кученцата.

А те ѝ отвърнали:

— Нима не ни познаваш, Елга? Солдига ни направи.

Погледнала Елга, а наместо кученца-играчки, напреде ѝ стоят живи кученца. Те чули плача на стопанката си и оживели.

Елга впрегнала кученцата си в нартата и седнала. И кученцата се понесли в галоп. Не ти гледат ни гора, ни река — направо летят! Девойката затворила очи. А кученцата вече се издигнали до облаците. Елга отворила очи. Гледа — наоколо светло... Само облаци като пухкав сняг лежат наоколо. Елга взела пръчката и подкарала нартата.

— Тах, тах! — викнала. — Пот-пот-пот!

Кълбета облаци летели изпод краката на кученцата. Елга не успяла да се умори и да замръзне не успяла, а кученцата вече я откарали в анюйския стан.

Слезнала Елга от шейната. Намерила баба Пунинга. Старицата лежала болна, немита, невчесана. Елга съжалила старата жена — умила я, вчесала я с гребенче, намерила коренче женшен — целебна тревица, и дала на бабичката да подъвче. Бабичката изяла коренчето и оздравяла. Рекла на Елга:

— Благодаря ти, девойко. Ти си добра и на мене направи добро. Затуй и аз ще ти се отплатя с добро. На внучката ми не трябва игличка, а ѝ трябва твоята гибел. Ще ти дам игличка, само внимавай: като подаваш иглата — дръж я с ухото към тебе.

... Слънцето едва-едва се показало от морето, когато Елга се върнала с кученцата у дома. Седи мащехата от зла по-зла.

— Е — казва, — къде е игличката ми?

— Ето я — рекла Елга. — Ето игличката.

Посегнала да подаде игличката на мащехата си. Спомнила си какво ѝ рекла старицата. Обърнала игличката с ухото към себе си и с върха към мащехата.

А игличката не излязла проста. Щом Пунинга я взела в ръце, игличката заиграла между пръстите ѝ, продупчила ги от долу до горе и ги зашила един за друг. Колкото и да се блъскала Пунинга, не могла да отдели пръст от пръста.

— Е, ти ме надхитри, момиче — рекла тя на Елга.

Тогава разбрала кой помага на Елга. Почакала Елга да заспи. Наклала огън в печката. Хвърлила в огъня всичките играчки, които бащата направил на Елга. Хвърлила елена, хвърлила кученцата. Те почнали да горят. Само едно кученце изскочило от огъня, втурнало се към Елга, бутнало я с муцунката си и я събудило:

— Беда, Елга! Мащехата иска да ни убие. Да бягаме!

— Къде ще бягаме? — попитала Елга.

— Там, където мащехата я няма — отвърнало кученцето.

Елга изскочила от дома, а кученцето след нея.

Видяла ги Пунинга и търтила след тях.

В това време изгряла луната. По реката се проточила лунна пътечка. Елга и кученцето хукнали по тази пътечка, като по лед. Втурнала се след тях и Пунинга. Само че под нея пътечката се

строшила, не издържала злобата ѝ. Мащехата паднала. Грабнала малкото копие на Елга. Метнала копието след Елга. Копието долетяло до дъщеричката на Солдига и рекло:

— Хайде, прощавай, малка стопанке! Сега ние с тебе ще се разделим!

Копието завило назад. Долетяло до мащехата. Влязло в едното и око, излязло през другото — и се натрошило на прах. Очите на Пунинга станали огромни като чинии. Пунинга размахала ръце и те се превърнали на криле. Върху краката на мащехата израснали дълги нокти. Мащехата станала сова с изпъкнали очи. Искала да се върне у дома си, но крилете я понесли към тайгата! Кацнала мащехата на едно дърво и закрепяла:

— Пу-нин-га! Пу-нин-га!

Така крещи совата и до ден-днешен.

А Елга и кученцето тичали, тичали по лунната пътечка и дотърчали до луната. Девојката искала да се върне назад, но тогава се развиделило и пътечката изчезнала. И девојката и кученцето останали на луната.

Призори Елга слиза на земята. Отива във всички жилища, търси копието на Солдига и всичко разглежда. Осветява оръжието — дали няма там копието на Солдига. И ако забележи, че някое от децата спи със сълзи на очите, Елга изтрива сълзите и му дарява хубав сън, за да забрави детето обидата. Затова децата не помнят обидите.

Но щом совата закрепчи в тайгата своето: „Пу-нин-га! Пу-нин-га!“ — тогава Елга бързо се понася назад.

Може да я видите, ако нощем изведнъж отворите очи, когато лунната светлина се докосне до тях.

(Обработил Д. Нагишкин)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.